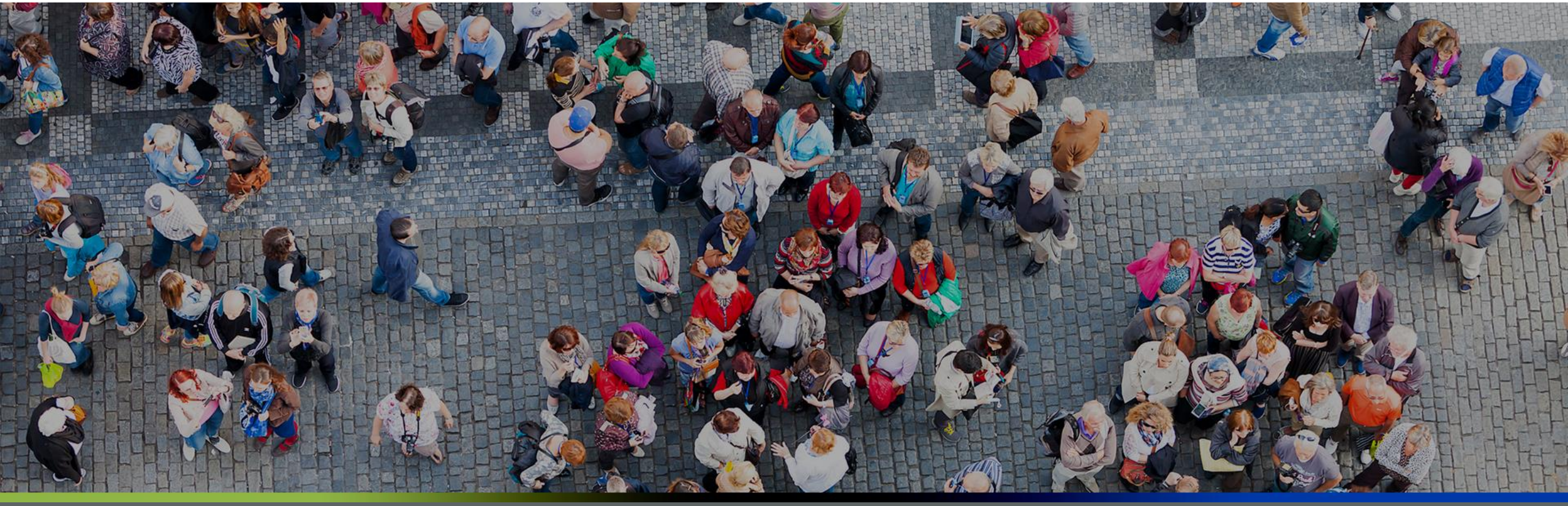
Inwoners over de Gelderse begroting

Hoe blijft provincie Gelderland ook in de toekomst financieel gezond?

Gelderland Panel

September 2022

Onderzoek in opdracht van provincie Gelderland. Uitgevoerd door Moventem & Companen.

Inhoudsopgave

Klik op de onderstreepte titel om direct naar dit deel te gaan.

- **Inleiding** — **Pagina 3**
  - Aanleiding — Pagina 3
  - Onderzoeksopzet — Pagina 4
- **Resultaten** — **Pagina 5**
  - Belang thema's en eerste om op te besparen — Pagina 5
  - Uitkomsten per thema — Pagina 6
  - Meedenken over financiële vragen — Pagina 22
- **Bijlagen** — **Pagina 23**
  - Bijlage 1 - Achtergrondkenmerken respons — Pagina 24
  - Bijlage 2 - Extra informatie taken per thema — Pagina 26
  - Bijlage 3 - Onderzoeksverantwoording — Pagina 29
  - Bijlage 4 - Achtergrond Gelderland Panel — Pagina 30
- **Colofon** — **Pagina 31**

Aanleiding

In opdracht van en in nauwe samenwerking met provincie Gelderland heeft het consortium Moventem-Companen een enquête ontworpen en uitgevoerd over de herijking van de provinciale begroting. Inwoners konden de vragenlijst invullen vanaf 16 augustus tot 12 september 2022.

Achtergrond

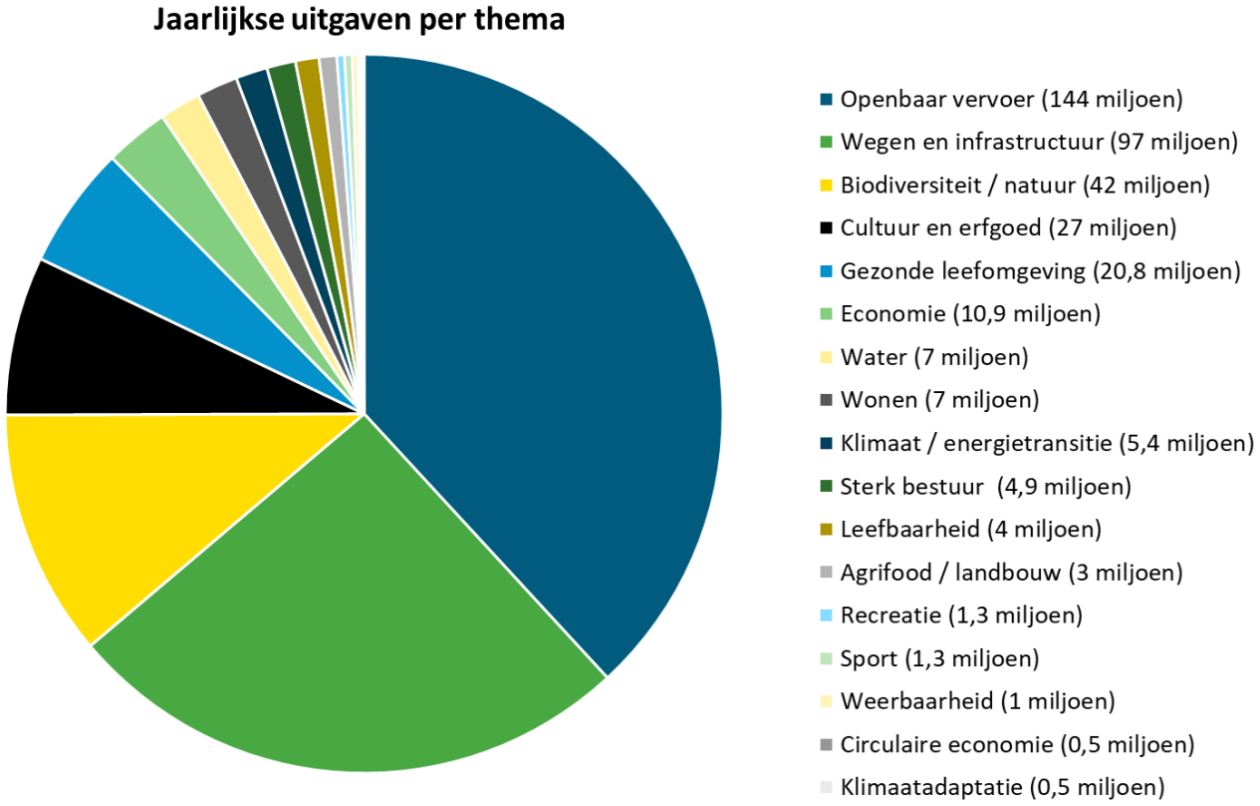
Door dalende inkomsten verandert de financiële situatie van de provincie. Op hetzelfde moment moet de provincie aan de slag met oplossingen voor problemen en vragen rond bijvoorbeeld klimaat, energie en woningen. Daarom wil provincie Gelderland haar rol en uitgaven opnieuw bepalen: wat kunnen en willen ze de komende 10 jaar in ieder geval doen? Bij deze keuzes wil de provincie ook graag de mening meewegen van haar inwoners.

Welke keuzes zouden inwoners maken om provincie Gelderland ook in de toekomst financieel gezond te houden?

Eerste beeld uit de Gelderse samenleving

Dit hebben we onderzocht onder een grote en diverse groep Gelderlanders. De uitkomsten hiervan worden in deze rapportage gepresenteerd. Deze uitkomsten worden door provincie Gelderland meegenomen bij het maken van beslissingen. Dit najaar doet het dagelijks bestuur van de provincie (Gedeputeerde Staten) een voorstel aan het parlement (Provinciale Staten) voor keuzes in de begroting.

De perspectiefnota van provincie Gelderland ligt ten grondslag aan dit onderzoek. Daarin staat beschreven hoeveel de provincie aan de beleids-thema's wil gaan uitgeven. Deze informatie is inwoners voorgelegd in dit onderzoek mede met behulp van de afbeelding hiernaast.

Deze afbeelding laat zien wat provincie Gelderland wil gaan uitgeven en is met een toelichting opgenomen in de vragenlijst. Op de volgende pagina volgt meer uitleg over de manier waarop we de respondenten voldoende relevante context hebben gegeven om een mening te kunnen vormen.

Onderzoeksopzet

Enquêtevragen

We realiseerden ons vooraf dat de vragen gaan over een complex (financieel) onderwerp en over veel verschillende thema's met daarbinnen weer allerlei taken. We hebben bij de opbouw van de enquête extra aandacht gehad voor het geven van voldoende relevante context, zodat de respondent goed geïnformeerd een mening kon geven. Bij de introductie hebben we uitgelegd dat de vragen betrekking hadden op het geld dat jaarlijks beschikbaar is en niet over geld dat soms beschikbaar is (incidenteel). De vragen gingen dus over de ‘vaste uitgaven’ van de provincie. De cirkeldiagram van de vorige pagina werd in de vragenlijst getoond, zodat men kon zien waar de provincie haar geld aan uit wil geven. Daarna kwamen de thema's één voor één aan bod. Vervolgens is er per thema een toelichting gegeven over wat de provincie doet en nastreeft (ambitie) en kwamen de taken van dat thema aan bod. Voor de volledigheid is in bijlage 2 de toelichting per taak opgenomen. Na deze context volgen de enquêtevragen waarvan de uitkomsten in dit rapport worden gepresenteerd. Slechts 6% van de respondenten was het oneens met deze stelling aan het einde van de vragenlijst: '*Ik vond de informatie in deze vragenlijst duidelijk genoeg om mijn mening te kunnen geven*'.

Dataverzameling

Het betrekken van *alle* Gelderlanders is belangrijk. In de vraagstelling hebben we zorgvuldig gekeken naar het taalniveau. De vragen zijn gesteld aan de deelnemers van het Gelderland Panel. Ook hebben we een open link naar het onderzoek onder de aandacht gebracht bij Gelderlanders via sociale media, zodat ook niet-deelnemers van het panel mee konden doen. In onze online-omgeving hebben we rekening gehouden met de digitale toegankelijkheid. Voor personen die niet online mee wilden of konden doen, was ons (gratis) 0800 telefoonnummer beschikbaar, zodat ze een papieren vragenlijst konden opvragen met een antwoordenveloppe.

Aanvullend zijn er 'offline' korte telefonische- en straatinterviews gehouden onder lastig te bereiken doelgroepen (mensen die niet (goed) digitaal vaardig zijn, de Nederlandse taal niet goed kunnen en/of laaggeletterden zijn). Dit hebben we gedaan in afstemming en samenwerking met Stichting ABC en de Leefbaarheidsalliantie Gelderland. Ongeveer één op de tien mensen die we aanspraken deed mee. Voornaamste redenen om niet mee te doen waren 'geen interesse' en ‘daar weet ik niks van’.

Respons

In totaal hebben **4.997 personen** meegedaan aan het onderzoek, waarvan 4.947 online en 50 offline. De laatste groep heeft kwalitatieve input opgeleverd en de ondergrens van minimaal 30 respondenten is ruimschoots behaald. Met het aantal online respondenten kunnen we met **95% betrouwbaarheid** en **1,39% foutmarge** uitspraken doen op algemeen niveau. Deze betrouwbaarheid en nauwkeurigheid (foutmarge) maken de data geschikt voor analyses. De resultaten zijn **representatief over leeftijd en regio** (Gouden Standaard, CBS). Een perfecte afspiegeling van de Gelderse samenleving is in de praktijk niet te realiseren, maar de uitkomsten van dit onderzoek geven een goed beeld van de mening van de inwoners van Gelderland. Meer uitleg over onder andere de betrouwbaarheid en foutmarge – ook over de Gouden Standaard – is te vinden in de onderzoeksverantwoording (pag. 29).

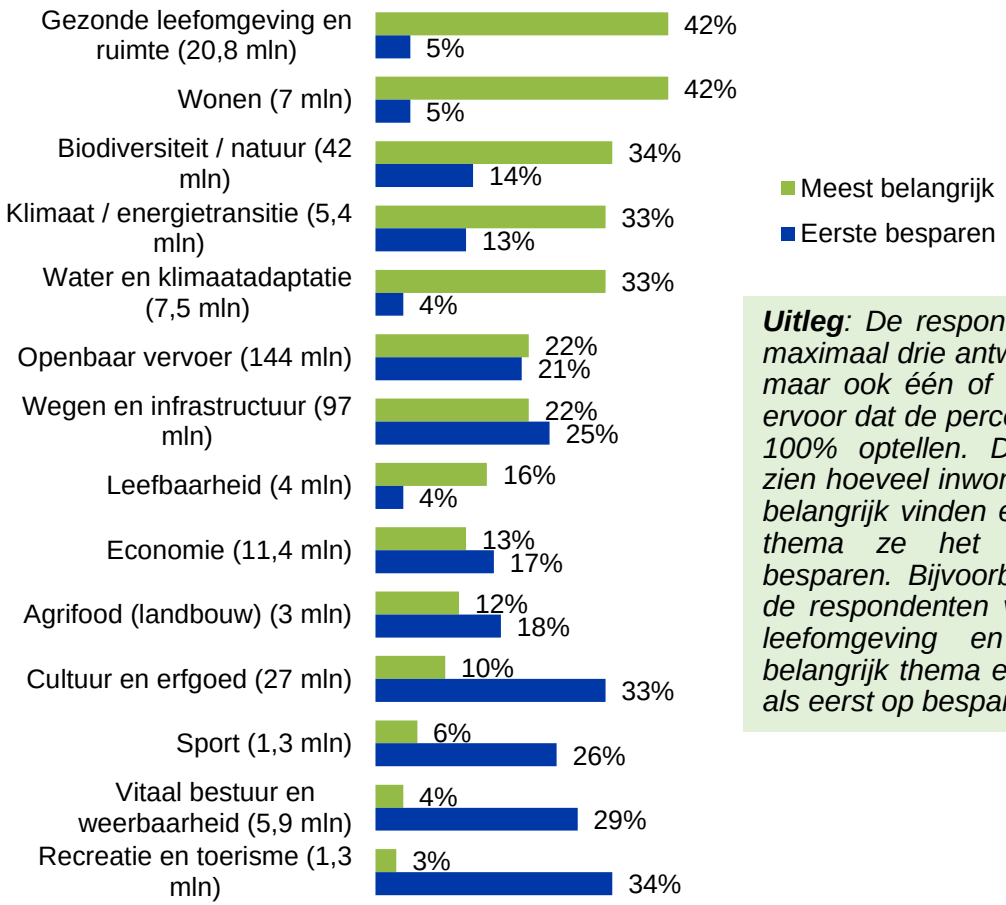
Leeswijzer

De resultaten van het online onderzoek (4.947 deelnemers) worden weergegeven in diagrammen en tabellen. Door afrondingsverschillen telt niet alles op tot 100%. In de bijbehorende tekst worden uitsluitend significante verschillen beschreven. Dat zijn verschillen die betekenisvol zijn en niet berusten op toeval. De kwalitatieve input uit de 50 interviews wordt gepresenteerd op pagina 5 van dit rapport.

De bijlagen zijn achterin deze rapportage te raadplegen vanaf pagina 23.

Belang thema's en eerste om op te besparen

Welke thema's vind jij het meest belangrijk?/ Op welk thema zou jij als eerste besparen? (n=4.947) *Respondenten konden per vraag maximaal 3 antwoorden geven*

***Uitleg**: De respondenten konden maximaal drie antwoorden geven, maar ook één of twee. Dit zorgt ervoor dat de percentages niet tot 100% optellen. De grafiek laat zien hoeveel inwoners een thema belangrijk vinden en ook op welk thema ze het eerst zouden besparen. Bijvoorbeeld 42% van de respondenten vindt 'Gezonde leefomgeving en ruimte' een belangrijk thema en 5% zou daar als eerst op besparen.*

In de staafdiagram links op deze pagina worden de kwantitatieve (online) uitkomsten getoond van twee vragen, namelijk welke thema's respondenten het meest belangrijk vinden en op welke ze als eerste zouden besparen als men het voor het zeggen had. De kwalitatieve resultaten worden hieronder beschreven.

Telefonische interviews en straatinterviews (n=50)

Deze twee vragen stonden ook centraal in de korte interviews die we gehouden hebben met de lastig te bereiken doelgroepen (mensen die niet (goed) digitaal vaardig zijn, de Nederlandse taal niet goed kunnen en/of laaggeletterden zijn).

Uit de interviews komt grotendeels eenzelfde beeld naar voren als het gaat om de thema's die belangrijk worden gevonden. Wat opvalt is dat 'Leefbaarheid' vaker in de top-3 wordt genoemd. Doorvragen leert dat men dan vooral doelt op het aanpakken van problemen rond wonen en woonlasten (waaronder energiekosten), werken en veiligheid. Enkele respondenten noemden in hun eigen woorden dat er meer aandacht voor minima en laaggeletterden zou moeten zijn, zodat iedereen kan meedoen aan de maatschappij.

Verder valt op dat 'Gezonde leefomgeving en ruimte' niet bovenaan staat en in de regel dus iets minder belangrijk wordt gevonden. Reden hiervoor bleek vooral dat andere thema's meer prioriteit krijgen (zoals Wonen en Leefbaarheid) en dus niet omdat 'Gezonde leefomgeving en ruimte' als onbelangrijk wordt gezien. Het zwaartepunt van de prioriteit ligt simpelweg anders. Specifiek over 'Wonen' werd vaak spontaan gezegd dat men zich zorgen maakt over zowel de hoeveelheid beschikbare woningen als de toenemende woonlasten.

Wat betreft de thema's om als eerste op te besparen is een vergelijkbaar beeld als hiernaast aangegeven, met als opvallend verschil dat 'Sport' vrijwel niet genoemd is als thema om op te besparen. Mensen geven aan veel waarde te hechten aan sporten vanwege gezondheid en sociale contacten. Een enkeling noemde sport een eenvoudige manier om eenzaamheid tegen te gaan. Sommige respondenten maakten zich wel zorgen over de betaalbaarheid van sporten in de toekomst.

Gezonde veilige leefomgeving en ruimte

Belangrijkheid positie: 1 (van 14)

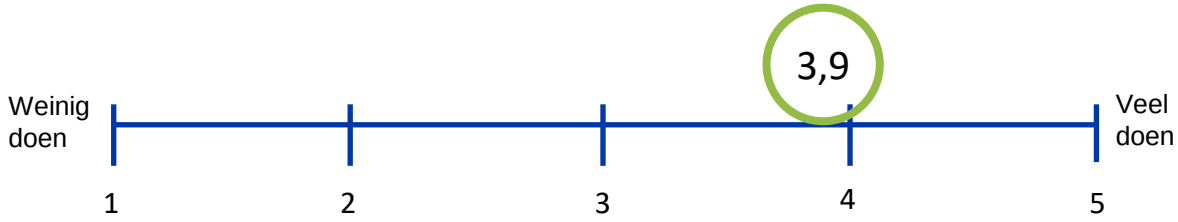
Provincie Gelderland wil een gezonde en veilige leefomgeving voor haar inwoners. De provincie zorgt ervoor dat de schone lucht, geluidshinder, schone grond en veiligheid voldoet aan de eisen die in de wet staan. Dit doet ze door toezicht te houden, hand te haven en vergunningen te verlenen over geluid en uitstoot. Bij nieuwe plannen voor woningen of bedrijven let de provincie op de kwaliteit van de leefomgeving.

Provincie Gelderland wil circa 20,8 miljoen per jaar uitgeven aan een gezonde leefomgeving en ruimte. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

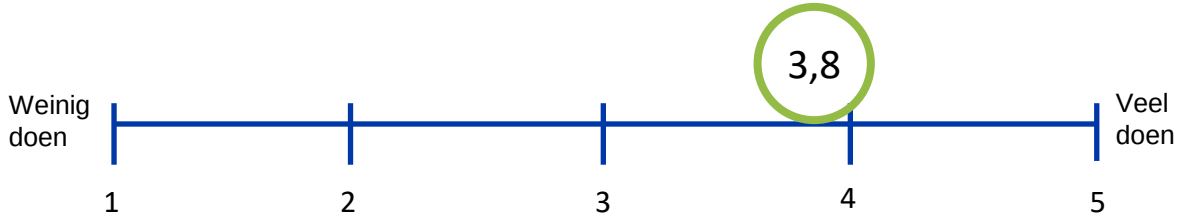
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Kwaliteit bij nieuwe plannen’ scoren de regio’s Achterhoek en Noord-Veluwe met een 3,6 lager dan gemiddeld.
- Bij het aspect ‘Monitoren invloeden leefomgeving’ scoort de groep middelbaar opgeleiden met een 3,7 lager dan gemiddeld.

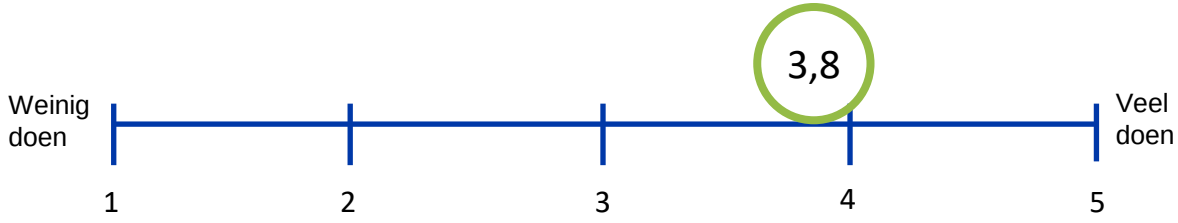
Monitoren invloeden leefomgeving (n=4.947)

Kwaliteit (bestaande) leefomgeving (n=4.947)

Kwaliteit bij nieuwe plannen (n=4.947)

Wonen (1 van 2)

Belangrijkheid positie: 2 (van 14)

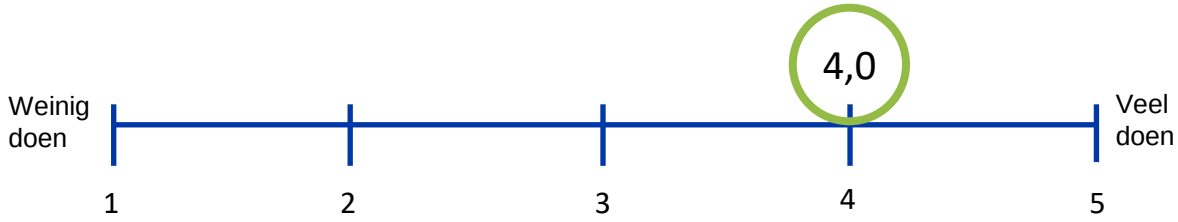
Er is een groot woningtekort, ook in Gelderland. Daarom werkt provincie Gelderland aan meer en betaalbare woningen. De provincie let daarbij op een fijne leefomgeving. Provincie Gelderland moedigt aan om woningen te bouwen en dit te versnellen. Samen met de gemeenten zorgt de provincie voor nieuwe en betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen.

Provincie Gelderland wil circa 7 miljoen per jaar uitgeven aan wonen. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

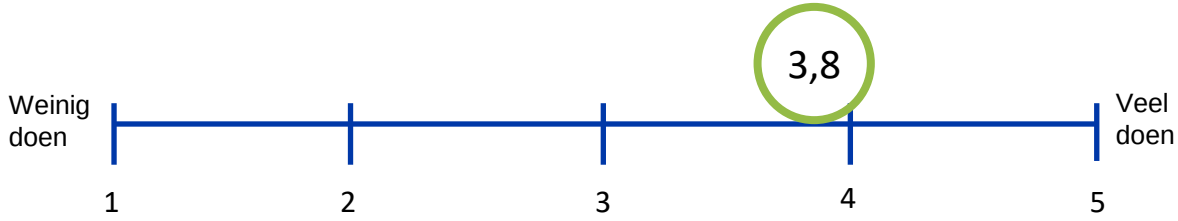
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Sneller uitvoeren bouwplannen’ scoort de regio Noord-Veluwe met een 4,0 hoger dan gemiddeld.
- Bij de aspecten ‘Passende woningen’ en ‘Sneller uitvoeren bouwplannen’ scoort de leeftijdsgroep 65 jaar of ouder met een 4,2 en een 4,0 respectievelijk hoger dan gemiddeld.
- Bij de aspecten ‘Passende woningen’ en ‘Sneller uitvoeren bouwplannen’ scoort de groep laag opgeleiden met een 4,2 en een 4,1 respectievelijk hoger dan gemiddeld.

Passende woningen (n=4.947)

Sneller uitvoeren bouwplannen (n=4.947)

Wonen (2 van 2)

Belangrijkheid positie: 2 (van 14)

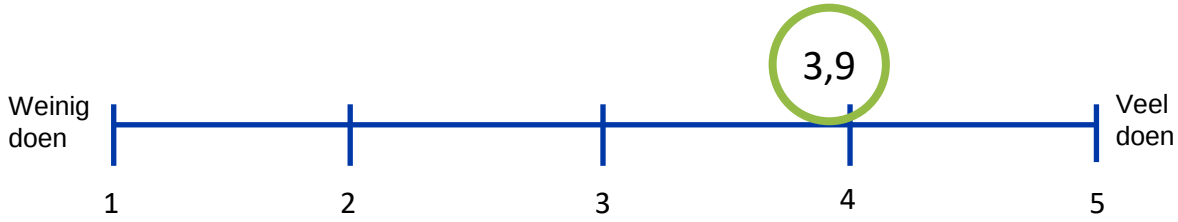
Er is een groot woningtekort, ook in Gelderland. Daarom werkt provincie Gelderland aan meer en betaalbare woningen. De provincie let daarbij op een fijne leefomgeving. Provincie Gelderland moedigt aan om woningen te bouwen en dit te versnellen. Samen met de gemeenten zorgt provincie voor nieuwe en betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen.

Provincie Gelderland wil circa 7 miljoen per jaar uitgeven aan wonen. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

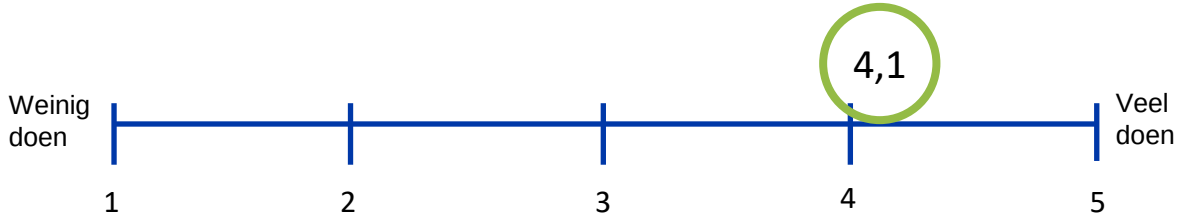
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Duurzaam bouwen’ scoort de leeftijdsgroep 65 jaar of ouder met een 4,1 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspecten ‘Duurzaam bouwen’ scoort de groep laag opgeleiden met een 4,1 hoger dan gemiddeld.

Duurzaam bouwen (n=4.947)

Omgaan met leegstand (n=4.947)

Biodiversiteit / natuur

Belangrijkheid positie: 3 (van 14)

Biodiversiteit gaat om alle planten, bomen, dieren en insecten die bestaan in de natuur. Provincie Gelderland zorgt voor de natuur in de provincie. Een gezonde en sterke natuur is belangrijk voor het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering, schoon drinkwater en onze voedselproductie. Voor een deel van de natuur gelden strenge eisen. Dit zijn de Natura 2000 gebieden. Daarnaast wil de provincie ook andere natuurgebieden verbeteren en uitbreiden. Dit zijn de natuurgebieden die samen het Gelders Natuurnetwerk vormen. Provincie Gelderland werkt ook aan bos en natuur buiten de afgesproken natuurgebieden.

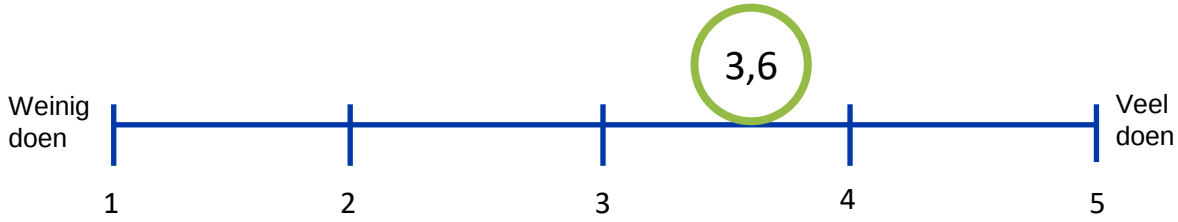
Er zijn geen vragen gesteld over stikstof, omdat daar aparte afspraken over worden gemaakt met de Rijksoverheid en andere partijen. Daar komt apart geld voor beschikbaar.

Provincie Gelderland wil circa 42 miljoen euro per jaar uitgeven aan natuur en biodiversiteit. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

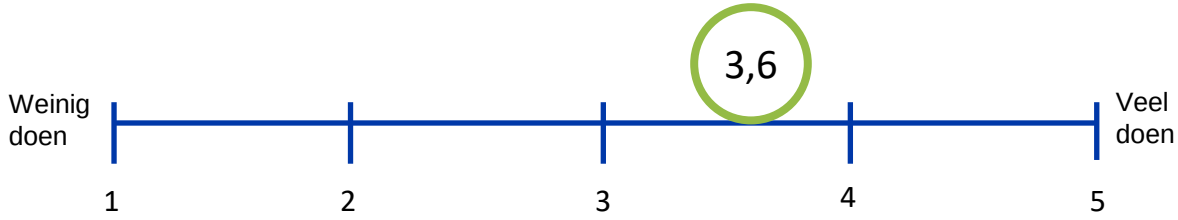
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Natuur- en landschapsbeheer door boeren’ scoort de regio FoodValley met een 3,8 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect ‘Natuur- en landschapsbeheer door boeren’ scoort de groep laag opgeleiden met een 3,8 hoger dan gemiddeld.

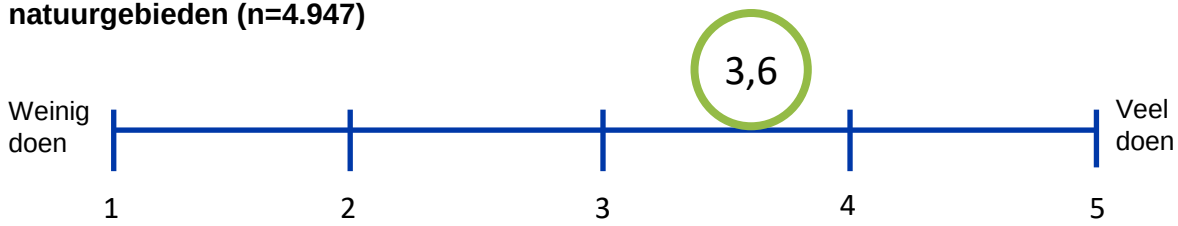
Beheer van afgesproken natuurgebieden (n=4.947)

Natuur- en landschapsbeheer door boeren (n=4.947)

Investeren in meer bos en biodiversiteit buiten de afgesproken natuurgebieden (n=4.947)

Klimaat / energietransitie

Belangrijkheid positie: 4 (van 14)

Bij dit onderzoek zijn geen specifieke vragen over het klimaat en de energietransitie gesteld, omdat daarover recent al een grote enquête is gehouden in het kader van het burgerberaad klimaat. We hebben de respondenten wel een uitleg gegeven over wat de provincie wil bereiken op het gebied van klimaat, zodat ze dit onderwerp konden meenemen in de rangschikking van alle thema's.

Doelstelling van de provincie is een klimaatneutraal Gelderland om te voorkomen dat de aarde verder opwarmt. In het jaar 2050 wil de provincie dat we alleen maar duurzame energie gebruiken en dat er geen broeikasgassen worden uitgestoten (zoals CO2). Provincie Gelderland maakt keuzes over klimaatmaatregelen samen met anderen zoals gemeenten, bedrijven en de regering. Welke klimaatmaatregelen er precies komen, kan de provincie dus niet helemaal zelf beslissen.

De provincie wil circa 5,4 miljoen per jaar uitgeven aan klimaat/ energietransitie

In het Gelders Klimaatplan staan alleen maatregelen die vóór het jaar 2030 kunnen helpen tegen klimaatverandering. De maatregelen gaan bijvoorbeeld over:

- Bestaande huizen duurzamer maken
- Bossen beschermen en uitbreiden
- Duurzame plannen in de bouw ondersteunen
- Duurzamer maken van de landbouw
- Energieverbruik van bedrijven helpen verminderen
- Nieuwe energietechnieken gebruiken
- Schoner maken van goederenvervoer
- Schoner maken van vervoer met de auto en de bus
- Windmolens op land
- Zonnepanelen op daken
- Zonneparken op land
- Zorgen dat we minder voedsel verspillen

Water en klimaatadaptatie (1 van 2)

Belangrijkheid positie: 5 (van 14)

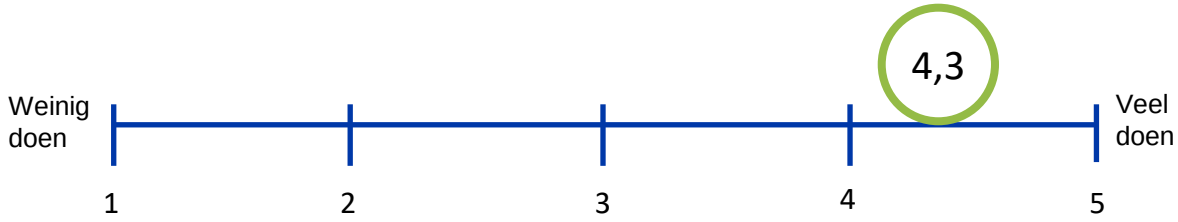
Provincie Gelderland heeft als taak om samen met anderen ervoor te zorgen dat er nu en in de toekomst voldoende en schoon water is. Ook neemt zij maatregelen om droogte, wateroverlast en overstromingen zoveel mogelijk te voorkomen en zich daarop voor te bereiden met partners, bijvoorbeeld waterschappen en beheerders van natuurgebieden. De provincie werkt regels over waterkwaliteit uit en past dat toe. Water is belangrijk voor mens, natuur, agrarische bedrijven en industrie in Gelderland.

Provincie Gelderland wil circa 7,5 miljoen per jaar uitgeven aan water en klimaatadaptatie. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

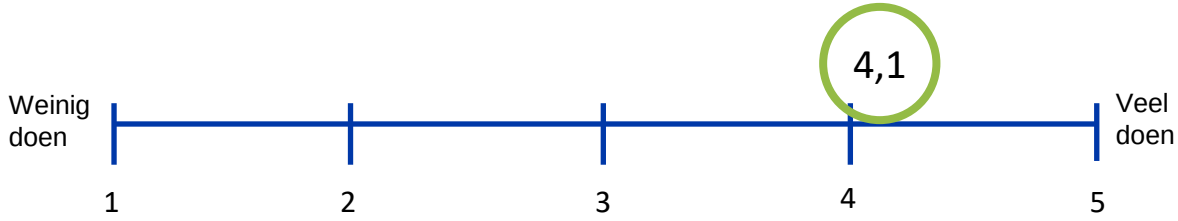
Significante verschillen

Er zijn geen significante verschillen geconstateerd.

Bescherming van drinkwater (n=4.947)

Voldoende water (n=4.947)

Water en klimaatadaptatie (2 van 2)

Belangrijkheid positie: 5 (van 14)

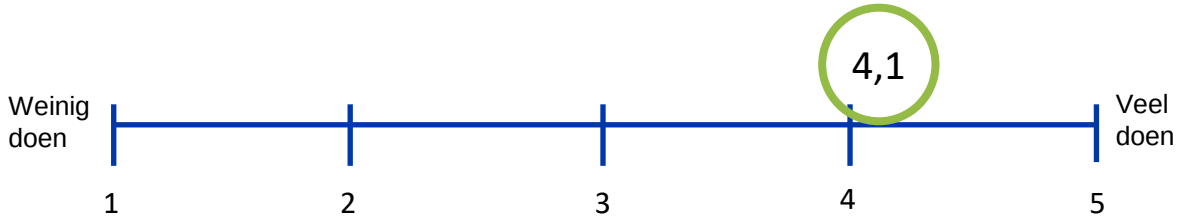
Provincie Gelderland heeft als taak om samen met anderen ervoor te zorgen dat er nu en in de toekomst voldoende en schoon water is. Ook neemt zij maatregelen om droogte, wateroverlast en overstromingen zoveel mogelijk te voorkomen en zich daarop voor te bereiden met partners, bijvoorbeeld waterschappen en beheerders van natuurgebieden. De provincie werkt regels over waterkwaliteit uit en past dat toe. Water is belangrijk voor mens, natuur, agrarische bedrijven en industrie in Gelderland.

Provincie Gelderland wil circa 7,5 miljoen per jaar uitgeven aan water en klimaatadaptatie. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

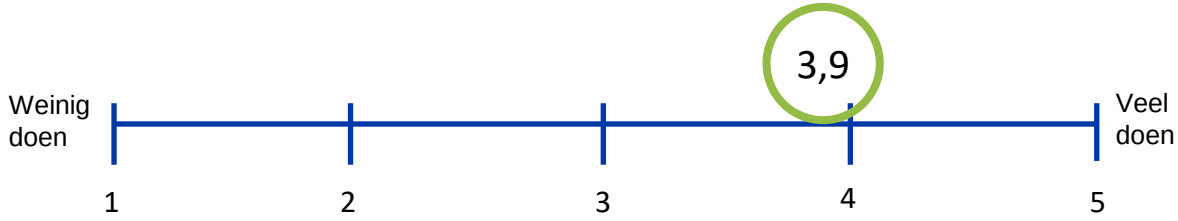
Significante verschillen

- Bij het aspect 'Waterkwaliteit' scoort de regio Achterhoek met een 3,9 lager dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Samenwerken aan klimaatadaptatie' scoort de regio Noord-Veluwe met een 3,7 lager dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Samenwerken aan klimaatadaptatie' scoort de groep middelbaar opgeleiden met een 3,7 lager dan gemiddeld.

Waterkwaliteit (n=4.947)

Samenwerken aan klimaatadaptatie (n=4.947)

Openbaar vervoer

Belangrijkheid positie: 6 (van 14)

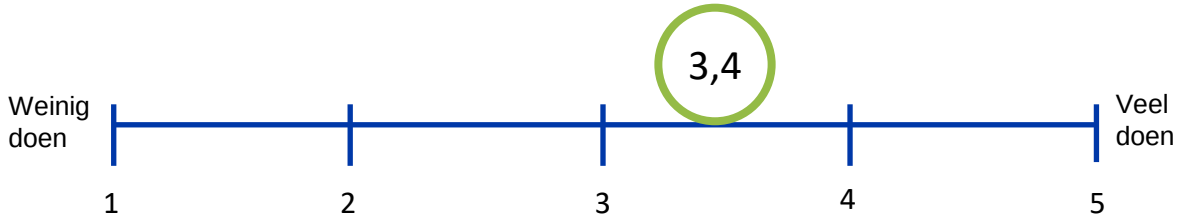
De provincie heeft de taak om het openbaar vervoer in Gelderland te regelen. Vervoerbedrijven rijden de bussen en de treinen in de regio in opdracht van de provincie. Zo zorgt provincie Gelderland ervoor dat mensen zich in Gelderland, veilig, snel, betaalbaar en zo klimaatneutraal mogelijk kunnen verplaatsen.

Provincie Gelderland wil circa 144 miljoen euro per jaar uitgeven aan het OV. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

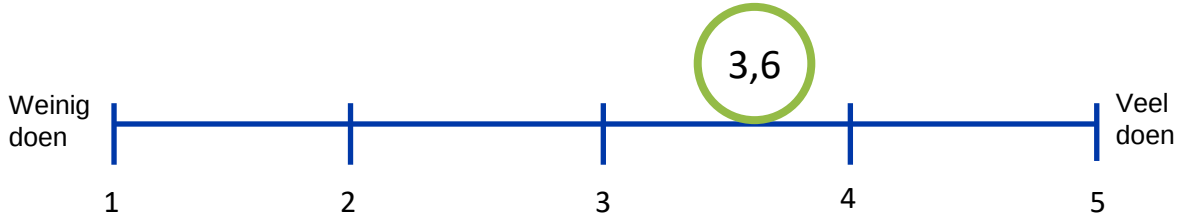
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden’ scoren de regio’s Achterhoek en Rivierenland met een 3,7 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect ‘Openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden’ scoort de leeftijdsgroep 65 jaar of ouder met een 3,7 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect ‘Openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden’ scoort de groep laag opgeleiden met een 3,8 hoger dan gemiddeld.

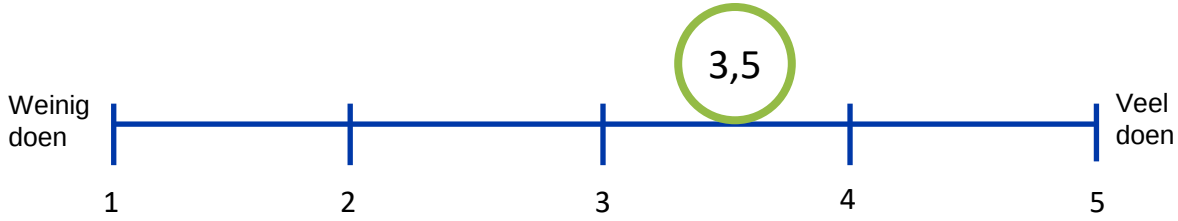
Stijgende kosten van vervoerbedrijven betalen (n=4.947)

Drukke verbindingen verbeteren (n=4.947)

Openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden (n=4.947)

Wegen en infrastructuur

Belangrijkheid positie: 7 (van 14)

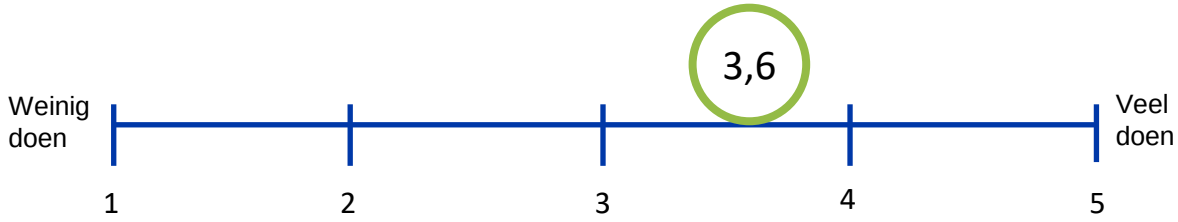
De provincie heeft de taak om wegen, fietspaden, tunnels en bruggen aan te leggen, te beheren en te onderhouden. Daarnaast besteedt de provincie geld aan verkeersveiligheid, fietspaden en overstapvoorzieningen.

Provincie Gelderland wil ongeveer 97 miljoen per jaar uitgeven aan wegen en infrastructuur. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

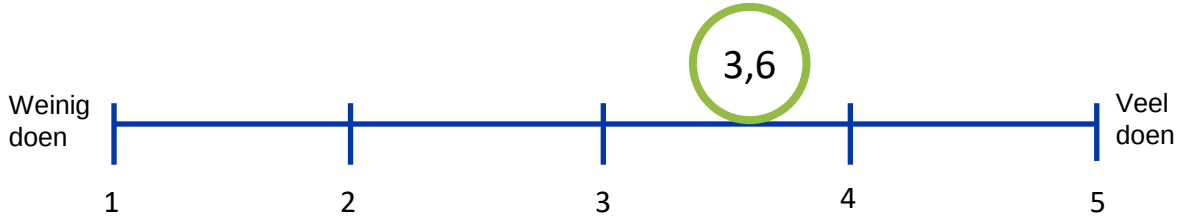
Significante verschillen

- Bij de aspecten ‘Verkeersveiligheid verbeteren’ en ‘Zorgen voor nieuwe infrastructuur’ scoort de leeftijdsgroep 65 jaar of ouder met een 3,8 en een 3,5 respectievelijk hoger dan gemiddeld.
- Bij de aspecten ‘Verkeersveiligheid verbeteren’ en ‘Zorgen voor nieuwe infrastructuur’ scoort de groep laag opgeleiden met een 3,8 en een 3,6 respectievelijk hoger dan gemiddeld.

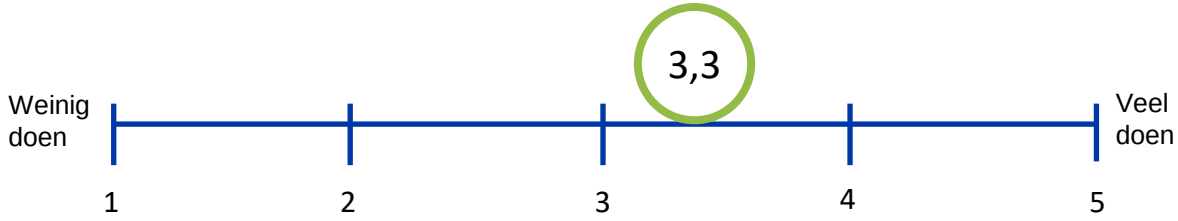
Onderhoud aan provinciale wegen en fietspaden (n=4.947)

Verkeersveiligheid verbeteren (n=4.947)

Zorgen voor nieuwe infrastructuur (n=4.947)

Leefbaarheid

Belangrijkheid positie: 8 (van 14)

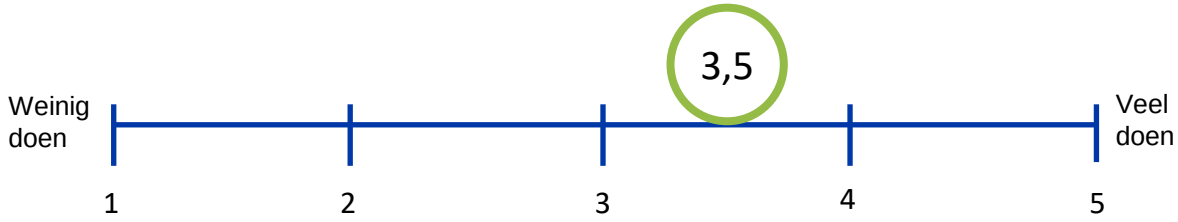
Provincie Gelderland wil dat inwoners zich verbonden voelen met hun dorp, wijk of buurt. De provincie helpt daarom bij de leefbaarheid en sociale verbondenheid. De leefbaarheid staat op veel plekken onder druk.

Provincie Gelderland wil per jaar circa 4 miljoen uitgeven aan leefbaarheid. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Inwonersinitiatieven’ scoort de groep laag opgeleiden met een 3,8 significant hoger dan gemiddeld de groep hoog opgeleiden scoort met een 3,3 juist lager dan gemiddeld.

Inwonersinitiatieven (n=4.947)

Economie

Belangrijkheid positie: 9 (van 14)

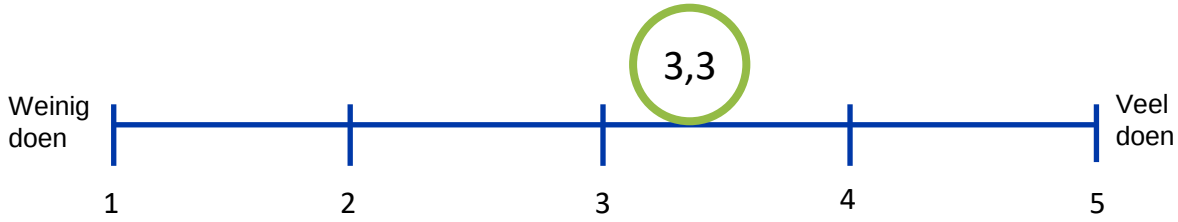
Provincie Gelderland wil nu en in de toekomst een sterke economie. Die biedt een basis voor de welvaart van mensen en bedrijven. Gelderse bedrijven helpen bij oplossingen voor de energietransitie, grondstofgebruik en digitalisering. Dat betekent dat we bedrijven aanmoedigen om die oplossingen te bedenken, zodat er over 10 of 20 jaar geld verdiend wordt en werkgelegenheid is.

Provincie Gelderland wil circa 11,4 miljoen per jaar uitgeven aan een sterke én circulaire economie. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

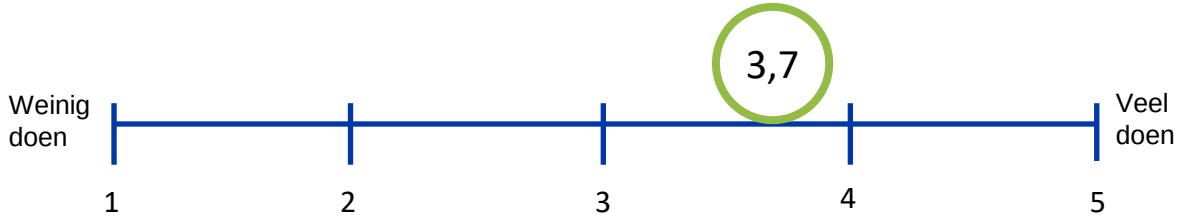
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Samenwerken aan vernieuwing’ scoort de leeftijdsgroep 65 jaar of ouder met een 3,5 hoger dan gemiddeld.
- Bij de aspecten ‘Samenwerken aan vernieuwing’ en ‘Vestigingsklimaat’ scoort de groep laag opgeleiden met een 3,6 en een 3,6 respectievelijk hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect ‘Vestigingsklimaat’ scoort de groep hoog opgeleiden met een 3,6 hoger dan gemiddeld.

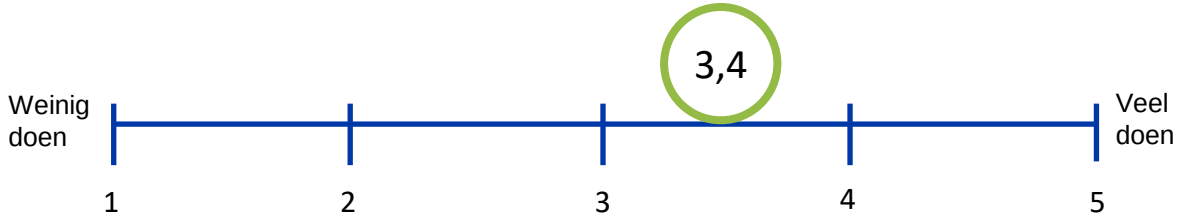
Samenwerken aan vernieuwing (n=4.947)

Werken aan nieuwe oplossingen en producten (n=4.947)

Vestigingsklimaat (n=4.947)

Agrifood (landbouw)

Belangrijkheid positie: 10 (van 14)

De agrarische sector bestaat uit veel soorten bedrijven, zoals akkerbouw, veeteelt en glastuinbouw. Provincie Gelderland vindt de agrarische sector belangrijk omdat die kan helpen bij natuur, waterbeheer, klimaatverandering en energietransitie. Daarvoor is het belangrijk dat er een toekomst is voor boeren en tuinders. De provincie kiest er voor om de land- en tuinbouw te ondersteunen door contacten te onderhouden en vernieuwingen aan te moedigen.

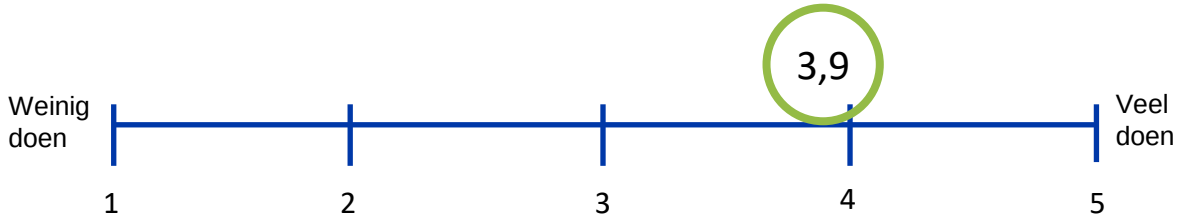
Er zijn geen vragen gesteld over stikstof, omdat daar aparte afspraken over worden gemaakt met de Rijksoverheid en andere partijen. Daar komt apart geld voor beschikbaar.

Provincie Gelderland wil circa 3 miljoen per jaar uitgeven aan agrifood. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

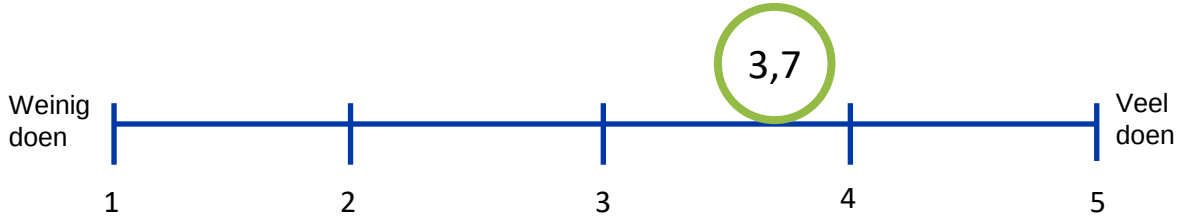
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Helpen met vernieuwing’ scoort de groep laag opgeleiden met een 3,9 hoger dan gemiddeld.

Boeren helpen verduurzamen (n=4.947)

Helpen met vernieuwing (n=4.947)

Cultuur en erfgoed

Belangrijkheid positie: 11 (van 14)

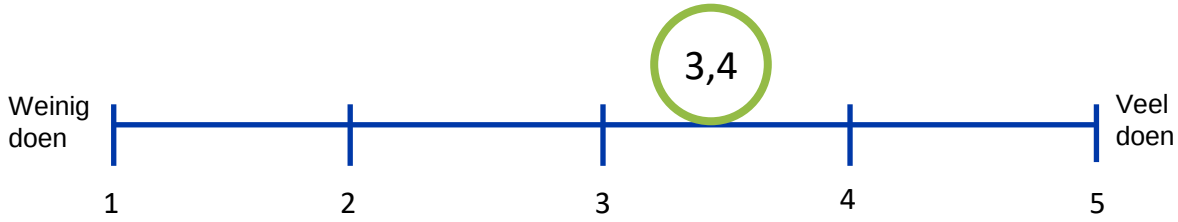
Cultuur gaat over podiumkunsten (muziek, theater en dans), musea, beeldende kunst, film, literatuur, architectuur, design, nieuwe media, regionale omroep, cultuureducatie, amateurkunst en bibliotheken. Erfgoed gaat over het zorgvuldig bewaren van dingen met historische waarde zoals werelderfgoed, archeologie en monumenten. Provincie Gelderland wil cultuur en erfgoed toegankelijker maken en houden voor breed publiek.

Provincie Gelderland wil circa 27 miljoen euro per jaar uitgeven aan cultuur en erfgoed. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

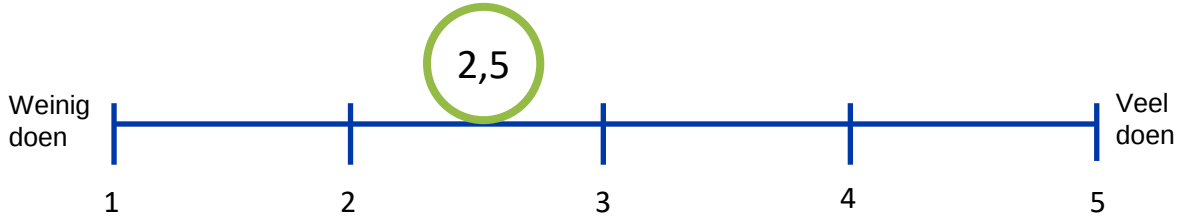
Significante verschillen

- Bij het aspect 'Ondersteuning van bibliotheken en culturele organisaties' scoort de regio Noord-Veluwe met een 3,2 lager dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Topinstellingen' scoren de regio's Noord-Veluwe en Rivierenland met een 2,2 en een 2,3 lager dan gemiddeld. De regio Arnhem Nijmegen scoort met een 2,7 juist significant hoger.

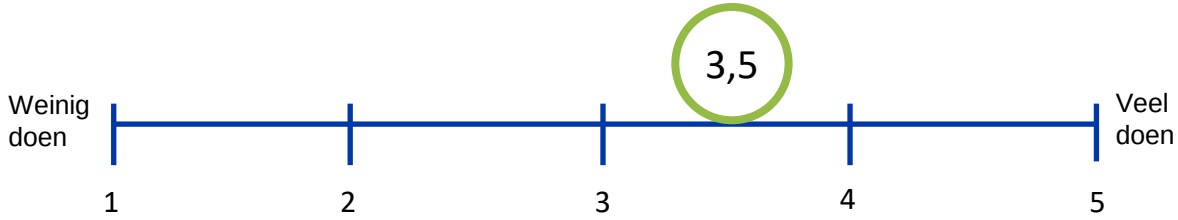
Ondersteuning van bibliotheken en culturele organisaties (n=4.947)

Topinstellingen (n=4.947)

Erfgoed en monumenten (n=4.947)

Sport

Belangrijkheid positie: 12 (van 14)

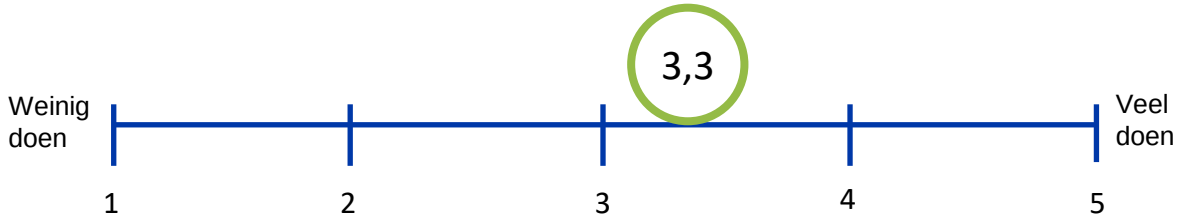
Provincie Gelderland moedigt haar inwoners aan om te bewegen en te sporten. Want sport verbindt mensen met elkaar en zorgt voor fysieke en mentale gezondheid. Ook steunt de provincie Gelderse sporttalenten en gebruiken we de kracht van sport om bij Gelderse sportevenementen, zoals het WK Volleybal of de Nijmeegse 4Daagse, belangrijke thema's zoals inclusie, duurzaamheid en gezonde voeding onder de aandacht te brengen.

Provincie Gelderland wil circa 1,3 miljoen per jaar uitgeven aan sport. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

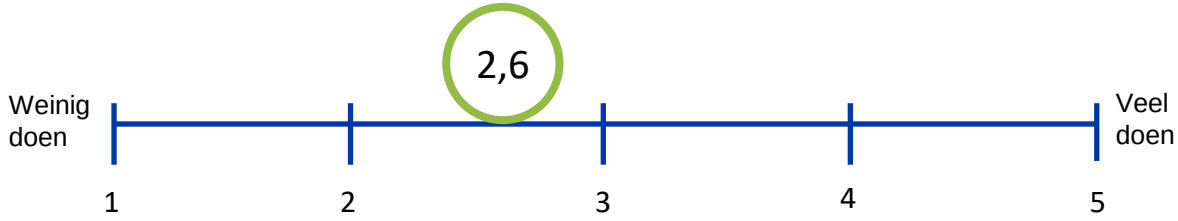
Significante verschillen

- Bij het aspect 'Steunen van toptalenten' scoort de regio Arnhem Nijmegen met een 2,8 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Sport en bewegen aanmoedigen' scoort de leeftijdsgroep jonger dan 35 jaar met een 3,5 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Steunen van toptalenten' scoort de leeftijdsgroep 65 of ouder met een 2,8 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Sport en bewegen aanmoedigen' scoort de groep laag opgeleiden met een 3,5 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Steunen van toptalenten' scoren de groep laag opgeleiden en de groep middelbaar opgeleiden met een 3,1 en een 2,8 respectievelijk hoger dan gemiddeld.

Sport en bewegen aanmoedigen (n=4.947)

Steunen van toptalenten (n=4.947)

Vitaal bestuur en weerbaarheid

Belangrijkheid positie: 13 (van 14)

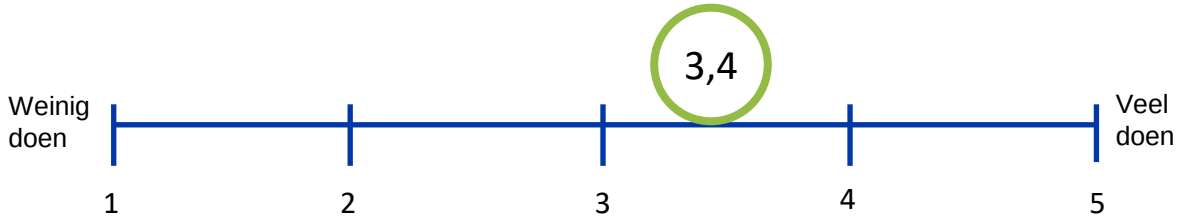
Provincie Gelderland houdt toezicht op en helpt gemeentebesturen zodat zij hun taken goed kunnen uitvoeren en ondersteunt de gemeenten met de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Ondermijnende criminaliteit zijn vormen criminaliteit die je niet altijd ziet, bijvoorbeeld fraude of bedreigingen.

Provincie Gelderland wil circa 5,9 miljoen per jaar uitgeven aan vitaal bestuur en weerbaarheid. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

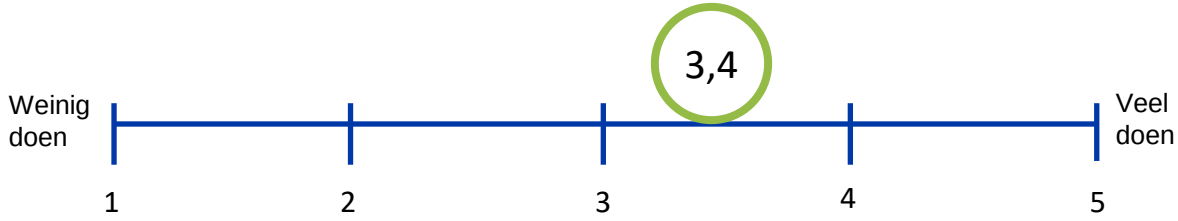
Significante verschillen

- Bij het aspect ‘Controle van gemeenten’ scoort de leeftijdsgroep 65 of ouder met een 3,6 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect ‘Ondermijning’ scoort de leeftijdsgroep 65 of ouder met een 4,2 significant hoger dan gemiddeld. De leeftijdsgroep jonger dan 35 jaar scoort met een 3,7 juist lager.
- Bij alle aspecten scoort de groep laag opgeleiden hoger dan gemiddeld. ‘Controle van gemeenten’ wordt met een 3,7 beoordeeld, ‘Sterker bestuur’ met een 3,6 en ‘Ondermijning’ met een 4,1.

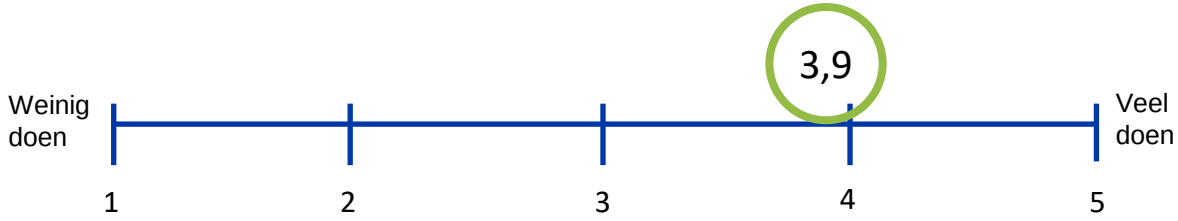
Controle van gemeenten (n=4.947)

Sterker bestuur (n=4.947)

Ondermijning (n=4.947)

Recreatie en toerisme

Belangrijkheid positie: 14 (van 14)

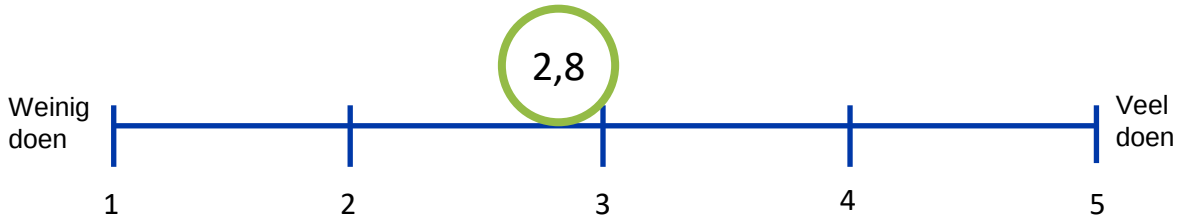
Gelderland heeft veel mogelijkheden voor recreatie en toerisme. De provincie vindt het belangrijk om nieuwe ontwikkelingen voor recreatie te helpen. Dat doet ze door samenwerkingen aan te moedigen, te helpen bij het organiseren van campagnes en evenementen.

Provincie Gelderland wil circa 1,3 miljoen per jaar uitgeven aan recreatie en toerisme. Daarmee worden verschillende taken uitgevoerd. Aan de respondenten is gevraagd aan welke van de taken hiernaast zij vinden dat de provincie veel of weinig moet doen.

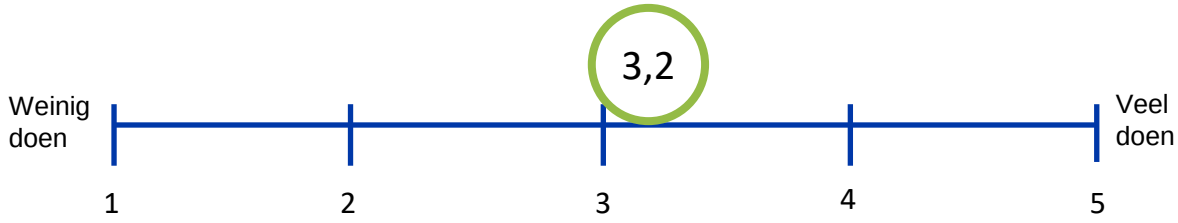
Significante verschillen

- Bij het aspect 'Ondersteuning voor verbeteren en verduurzamen' scoort de regio FoodValley met een 3,4 hoger dan gemiddeld.
- Bij het aspect 'Samenwerkingen aanmoedigen over Gelderse identiteit' scoort de leeftijdsgroep 65 of ouder met een 3,0 hoger dan gemiddeld.
- Bij alle aspecten scoort de groep laag opgeleiden hoger dan gemiddeld. 'Aanbod beter bekend maken' wordt met een 3,3 beoordeeld, 'Ondersteuning voor verbeteren en verduurzamen' met een 3,4 en 'Samenwerkingen aanmoedigen over Gelderse identiteit' met een 3,3.
- Bij alle aspecten 'Aanbod beter bekend maken' (3,0) en 'Samenwerkingen aanmoedigen over Gelderse identiteit' (3,1) scoort de groep middelbaar opgeleiden hoger dan gemiddeld. Hoog opgeleiden scoren bij deze twee aspecten juist lager dan gemiddeld met beide een score van 2,6.

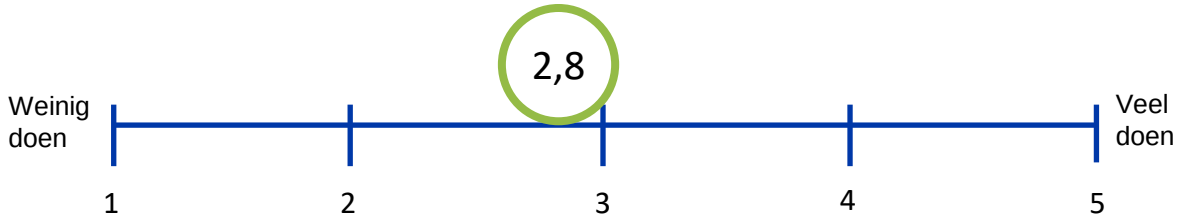
Aanbod beter bekend maken (n=4.947)

Ondersteuning voor verbeteren en verduurzamen (n=4.947)

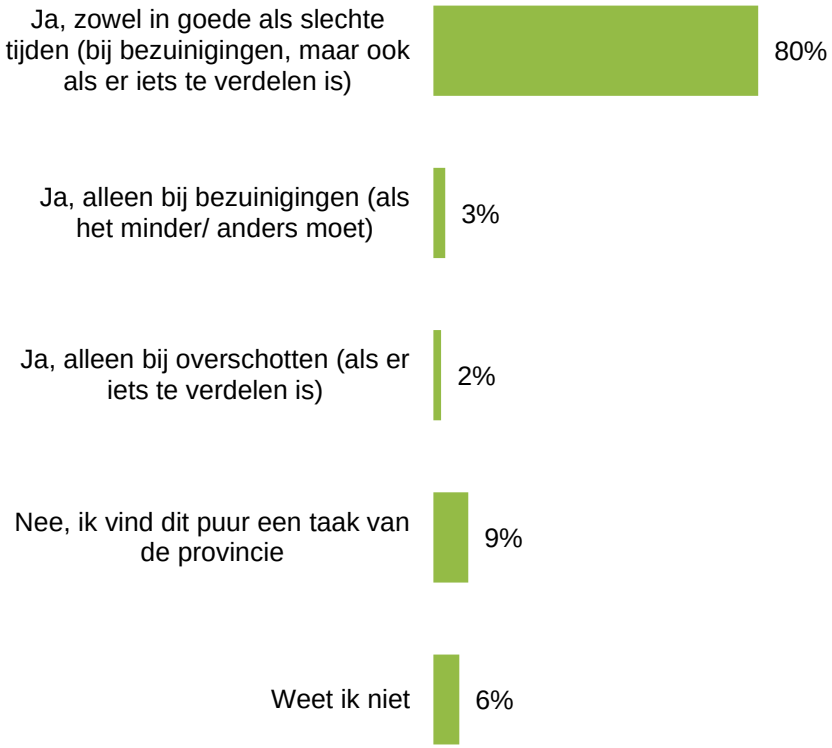

Samenwerkingen aanmoedigen over Gelderse identiteit (n=4.947)

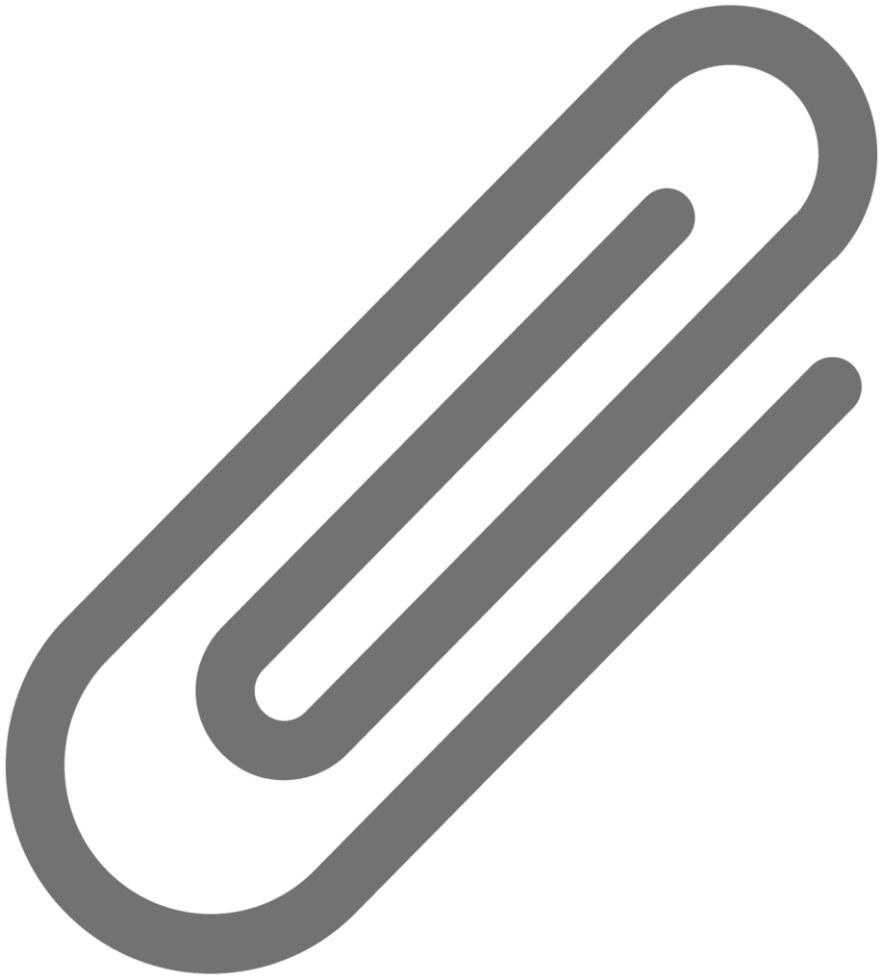
Meedenken over financiële vragen

Vind je dat de provincie de Gelderse samenleving in de toekomst ook moet betrekken bij financiële vragen? * (n=4.947)

** Deze vraag betreft financiële vraagstukken in het algemeen. In de vraagstelling aan de respondenten is geen onderscheid gemaakt in structurele of incidentele middelen.*

Bijlagen

Bijlage 1 - Achtergrondkenmerken respons (1 van 2)

Leeftijdscategorie		
Jonger dan 35 jaar	12%	587
35-44 jaar	9%	461
45-54 jaar	20%	995
55-64 jaar	24%	1.187
65-74 jaar	19%	939
>74 jaar	8%	382
Niet bekend	8%	396
Totaal		**4.947**

Geslacht		
Man	49%	2.439
Vrouw	41%	2.046
Andere	0%	7
Zeg ik liever niet	1%	67
Niet bekend	8%	388
Totaal		**4.947**

In welk gebied woon je?		
Stadscentrum	6%	289
Wijk van een stad	28%	1.365
Dorpscentrum	11%	566
Wijk van een dorp	31%	1.518
Buurtschap	3%	125
Buitengebied	13%	646
Anders	1%	50
Niet bekend	8%	388
Totaal		**4.947**

Regio		
Cleantechregio	13%	639
Regio Achterhoek	22%	1.106
Regio Arnhem Nijmegen	25%	1.219
Regio FoodValley	8%	416
Regio Noord-Veluwe	6%	278
Regio Rivierenland	16%	770
Niet bekend	10%	519
Totaal		**4.947**

Hoe makkelijk of moeilijk kan je huishouden rondkomen van het totale huishoudinkomen?		
Heel makkelijk	15%	744
Makkelijk	34%	1.668
Niet makkelijk en niet moeilijk	31%	1.557
Moeilijk	7%	367
Heel moeilijk	2%	92
Zeg ik liever niet	3%	130
Niet bekend	8%	389
Totaal		**4.947**

Wat is de samenstelling van je huishouden?		
Eenpersoonshuishouden (alleenwonend)	18%	874
Meerpersoonshuishouden met kinderen	30%	1.487
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	44%	2.194
Niet bekend	8%	392
Totaal		**4.947**

Bijlage 1 - Achtergrondkenmerken respons (2 van 2)

Wat is je hoogst voltooide opleiding?		
Geen	0%	6
Basisonderwijs	0%	22
LBO/ VBO	2%	110
VMBO kader- of beroepsgericht	1%	68
VMBO (theoretisch of gemengd)/ MAVO/ (M)ULO	5%	225
Eerste 3 leerjaren HAVO/ VWO	1%	36
MBO niveau 1	2%	120
Bovenbouw HAVO/ VWO (met diploma afgerond)/ HBS/ MMS	7%	347
MBO niveau 2-4	18%	873
HBO/ WO bachelor	30%	1.464
HBO/ WO master/ doctoraal/ postdoctoraal	22%	1.109
Anders	1%	74
Zeg ik liever niet	2%	105
Niet bekend	8%	388
Totaal		**4.947**

Welke situatie past het beste bij jou?		
Niet bekend	8%	390
Zelfstandig ondernemer/ ZZP'er	9%	451
Werkzaam in loondienst	35%	1.745
Werkzaam bij de overheid	8%	379
Arbeidsongeschikt	4%	174
Werkloos/ Werkzoekend/ Bijstand	1%	69
Gepensioneerd/ VUT	27%	1.311
Studerend/ Schoolgaand	2%	104
Huisvrouw/-man	3%	146
Anders	2%	96
Zeg ik liever niet	2%	82
Totaal		**4.947**

De definiëring en formulering van de achtergrondkenmerken in bijlage 1 zijn gebaseerd op die van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Bijlage 2 - Extra informatie taken per thema (1 van 3)

Gezonde veilige leefomgeving en ruimte

Monitoren invloeden leefomgeving
De provincie zorgt dat de kwaliteit van bodem, lucht, geur en geluid goed blijft met metingen en controles

Kwaliteit (bestaande) leefomgeving
De provincie kijkt of het mogelijk is om de kwaliteit van de leefomgeving extra te verbeteren

Kwaliteit bij nieuwe plannen
De provincie let op de plekken waar nieuwe woonwijken of bedrijventerreinen gebouwd worden en of daar schoon en veilig geleefd en gewerkt kan worden

Wonen

Passende woningen
Provincie Gelderland zorgt dat nieuwe woningen passen bij de behoeften van inwoners (bijvoorbeeld seniorenwoningen of starterswoningen)

Sneller uitvoeren bouwplannen
Provincie Gelderland ondersteunt gemeenten om te zorgen dat er genoeg bouwplannen zijn en dat die snel worden uitgevoerd

Duurzaam bouwen
Provincie Gelderland stelt extra eisen zodat de woningen die gebouwd worden duurzaam zijn en weinig energie verbruiken

Omgaan met leegstand
Provincie Gelderland ondersteunt gemeenten om plekken die (bijna) leegstaan te veranderen naar woningen, zodat de leefomgeving prettiger wordt

Biodiversiteit / natuur

Beheer van afgesproken natuurgebieden
De provincie betaalt natuurbeheerders (natuurorganisaties en particulieren) en gemeenten voor het beheren van natuurgebieden en landschapselementen, zoals houtwallen of sloten

Natuur- en landschapsbeheer door boeren
Boeren krijgen subsidie om op hun land ook de natuur en het landschap te onderhouden

Investeren in meer bos en biodiversiteit buiten de afgesproken natuurgebieden
Provincie Gelderland betaalt voor de aanleg van nieuw bos en het verbeteren van biodiversiteit

Water en klimaatadaptatie

Bescherming van drinkwater
Provincie Gelderland zorgt voor genoeg schoon drinkwater, nu en in de toekomst

Voldoende water
De provincie zet zich in voor voldoende grond- en oppervlakte water voor de burgers en (agrarische) bedrijven. Oppervlakte water is water dat je ziet, zoals beken en sloten

Waterkwaliteit
Provincie Gelderland verbetert en stelt regels op voor schoon oppervlaktewater

Samenwerken aan klimaatadaptatie
Het klimaat verandert. De provincie onderzoekt hoe je daar mee om kunt gaan samen met gemeenten en waterschappen

Bijlage 2 - Extra informatie taken per thema (2 van 3)

Openbaar vervoer

Stijgende kosten van vervoerbedrijven betalen
De provincie zorgt dat de bestaande bussen en treinen blijven rijden, ook al moet daar veel extra geld voor bijgelegd worden

Drukke verbindingen verbeteren
Provincie Gelderland zorgt voor beter openbaar vervoer op plekken waar er veel gebruik van wordt gemaakt

Openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden
De provincie zorgt dat ook in dunbevolkte gebieden inwoners zijn aangesloten op het openbaar vervoer

Wegen en infrastructuur

Onderhoud aan provinciale wegen en fietspaden
Provincie Gelderland beheert en onderhoudt bestaande provinciale wegen en fietspaden

Verkeersveiligheid verbeteren
De provincie helpt mee aan het verminderen van het aantal verkeersslachtoffers. Dat doet ze door wegen en fietspaden veilig in te richten en in te zetten op educatie en campagnes

Zorgen voor nieuwe infrastructuur
Aanleggen en verbeteren van nieuwe (snel)fietspaden, bushaltes en busbanen, zodat je makkelijker en sneller kunt reizen

Leefbaarheid

Inwonersinitiatieven
Provincie Gelderland ondersteunt de ideeën en plannen van inwoners met de ‘Leefbaarheidsalliantie’. De Leefbaarheidsalliantie helpt inwoners gratis om ideeën uit te werken en plannen uit te voeren

Economie

Samenwerken aan vernieuwing
Provincie Gelderland moedigt bedrijven en onderzoeksinstellingen aan om samen te werken aan nieuwe kennis en producten

Werken aan nieuwe oplossingen en producten
Provincie Gelderland moedigt bedrijven aan om nieuwe oplossingen en producten te maken die helpen bij de energietransitie, hergebruik van grondstoffen (circulaire economie) en verduurzaming

Vestigingsklimaat
Provincie Gelderland zorgt dat bedrijven graag willen (blijven) ondernemen in de provincie

Agrifood (landbouw)

Boeren helpen verduurzamen
Provincie Gelderland helpt boeren en tuinders door kennis te delen en advies en financiering te bieden voor verduurzamen

Helpen met vernieuwing
Provincie Gelderland moedigt aan om nieuwe technieken om te verduurzamen te onderzoeken

Bijlage 2 - Extra informatie taken per thema (3 van 3)

Cultuur en erfgoed

Ondersteuning van bibliotheken en culturele organisaties
Provincie Gelderland geeft subsidies om bibliotheken en ondersteunende organisaties op het gebied van cultuur te helpen

Topinstellingen
Provincie Gelderland geeft subsidies aan grote culturele instellingen zoals Introdans, Phion en Oostpool

Erfgoed en monumenten
Provincie Gelderland zorgt dat wat van grote historische waarde is wordt onderhouden, gepresenteerd en bewaard

Sport

Sport en bewegen aanmoedigen
De provincie stimuleert met partners sporten en bewegen in Gelderland

Steunen van toptalenten
De provincie helpt bij het ontwikkelen van talenten en begeleidt Gelderse (aankomende) topsporters

Vitaal bestuur en weerbaarheid

Controle van gemeenten
De provincie houdt toezicht op gemeenten en waterschappen. Gemeenten moeten bijvoorbeeld hun begroting laten controleren

Sterker bestuur
De provincie werkt samen met gemeenten aan een sterk bestuur in Gelderland dat goed onderling samenwerkt. Dat is een manier om als overheid alle mensen in Gelderland zo goed mogelijk te helpen

Ondermijning
Provincie Gelderland werkt samen met het Openbaar Ministerie (OM), politie en gemeenten aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit

Recreatie en toerisme

Aanbod beter bekend maken
Provincie Gelderland brengt partijen bij elkaar om het aanbod voor recreatie van recreatie en toerisme beter bekend te maken

Ondersteuning voor verbeteren en verduurzamen
De provincie zorgt dat de kwaliteit van recreatie en toerisme goed blijft door in te zetten op verbetering en verduurzaming

Samenwerkingen aanmoedigen over Gelderse identiteit
De provincie moedigt verschillende organisaties aan samen te werken rond het verhaal van Gelderland

Bijlage 3 - Onderzoeksverantwoording

Betrouwbaarheid

Met het aantal respondenten dat online heeft deelgenomen (4.947) kunnen met 95% betrouwbaarheid en 1,39% foutmarge uitspraken worden gedaan op een algemeen niveau. Deze betrouwbaarheid en nauwkeurigheid maken de data geschikt voor analyses.

Het Gelderland Panel vormt een steekproef van de Gelderse populatie. In bijlage 1 staan ter volledigheid de achtergrondkenmerken van de respons. Elke steekproef geeft afwijkingen ten opzichte van de werkelijkheid, maar de uitkomsten moeten een zo goed mogelijk beeld geven van de populatie. In kwantitatief onderzoek is het gebruikelijk om te spreken van een statistisch betrouwbaar verschil als de afwijking zo groot is dat deze niet door toeval wordt veroorzaakt. Het betrouwbaarheidsniveau is gedefinieerd als 1 (100%) minus het significantieniveau. Het is gangbaar uit te gaan van een significantieniveau van 5%. Dan is er sprake van een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Dat wil zeggen dat, als het onderzoek op dezelfde wijze en op hetzelfde moment zou worden herhaald, de uitkomsten in 95% van de gevallen hetzelfde beeld zouden geven.

De nauwkeurigheid (uitgedrukt in foutmarge) geeft het gebied van waarden aan waarbinnen de werkelijke waarde in de populatie ligt. Een foutmarge van bijvoorbeeld 5% betekent dat de werkelijke waarde van de totale populatie 5% hoger of lager kan liggen dan de waarde van de steekproef. Concreet: indien een onderzoeksuitkomst van de steekproef aangeeft dat 50% van de respondenten een rapportcijfer 8 geeft voor een bepaald aspect, dan ligt dit percentage in werkelijkheid maximaal 5% boven of 5% onder deze 50%, ofwel tussen de 45% en 55%. Een foutmarge van 5% is normaal en algemeen geaccepteerd bij (statistisch) kwantitatief onderzoek.

Representativiteit

De resultaten zijn representatief als we kijken naar leeftijd en regio conform de Gouden Standaard. Om een representatief beeld van de populatie van Gelderland weer te geven zijn de geanalyseerde resultaten hiertoe gewogen. De maximale gecombineerde weegfactor hierbij is 3,5.

De Gouden Standaard is een ijkingsinstrument voor nationale en regionale steekproeven om te bepalen in hoeverre de respondentkenmerken overeenkomen met populatiekenmerken. Groepen die ondervertegenwoordigd zijn in het onderzoek hebben zwaardere weegfactoren toegewezen gekregen en andersom.

Bijlage 4 - Achtergrond Gelderland Panel

De provincie vindt het belangrijk om in verbinding te staan met de samenleving. Om die verbinding tot stand te brengen en inwoners te kunnen betrekken, consulteren en informeren, zetten ze verschillende instrumenten in. De provincie is vanaf 2019 meer structureel aan de slag gegaan met wetenschappelijk verantwoord (opinie)onderzoek met de ontwikkeling en inzet van een representatief Gelderland Panel. Vooral omdat de provincie (nog) beter wil weten wat inwoners vinden van hun werk en van onderwerpen die dat werk raken, hoe het met de inwoners gaat en wat ze van de kwaliteit van (samen)leven vinden in Gelderland.

Via het Gelderland Panel wordt verrijkende informatie opgehaald uit de samenleving, naast de geluiden die de provincie hoort op bijvoorbeeld de publieke tribune, bij demonstraties, inspraak, in de media of via andere kanalen en contacten. Deze complementerende informatie helpt de provincie om (betere) duiding te geven aan het omgevingsgeluid, om in de voorbereidingsfase beter beleid te maken en de kwaliteit van participatietrajecten, en daarmee de besluitvorming, te verbeteren. Daarnaast versterkt deze vorm van (opinie) onderzoek de betrokkenheid van Gelderlanders bij de opgaven en de beleids-thema's waar de provincie aan werkt.

Elke inwoner uit Gelderland vanaf 16 jaar kan anoniem meedoen aan het Gelderland Panel. Zij geven regelmatig hun mening via een enquête over onderwerpen die voor hen belangrijk zijn en waar provincie Gelderland zich mee bezig houdt. Deelnemers worden gedurende het jaar zowel online als offline geworven. Bijvoorbeeld via social media, uitnodigingsbrieven per post, flyers en gesprekken bij bibliotheken, oproepen via gemeentepagina's in lokale weekbladen en in (regionale) kranten en via straatinterviews. Het is ook mogelijk voor inwoners om (kosteloos) met een papieren vragenlijst mee te doen. Vragen worden gecheckt op taalniveau B1 dat staat voor eenvoudig Nederlands.

Sinds 2022 beheren de bureaus Moventem & Companen het Gelderland Panel in opdracht van de provincie en ondersteunen zij bij de ontwikkeling, uitvoering, analyse en rapportage van (opinie)onderzoeken én ook bij andere onderzoeks-vraagstukken. Voor meer informatie zie: www.gelderlandpanel.nl.

Colofon

Opdrachtgever

- Michiel Koetsier, Concernstrateeg, provincie Gelderland
- Francien Rademaker, Omgevingsanalyse, provincie Gelderland
- Rudy Uwland, Concernstrateeg, provincie Gelderland

Uitgevoerd door Moventem & Companen

- Joyce Berentsen, Onderzoeker, Moventem
- Hannemarie Hardeman, Senior onderzoeker/ MT-lid, Moventem
- Michel Hartemink, Data-specialist, Moventem
- Robin Koster, Strategisch adviseur/ Directeur, Moventem
- Jeroen Lijzenga, Senior adviseur/ Partner, Companen

Overname uit dit rapport is toegestaan onder voorwaarde van bronvermelding.

Disclaimer

Dit rapport is met grote zorg opgesteld. Moventem-Companen heeft getracht privacy te waarborgen, gebruikte bronnen correct te vermelden en auteursrechten te respecteren. Mocht u onvolkomenheden tegenkomen dan willen wij dat graag weten. U kunt contact opnemen via info@gelderlandpanel.nl. Moventem-Companen is niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door gebruik van de informatie uit deze rapportage.

Gelderland Panel

In opdracht van provincie Gelderland verrichten de bureaus Moventem & Companen regelmatig onderzoek naar de kwaliteit van (samen)leven in Gelderland.

Het Gelderland Panel wordt hiervoor geraadpleegd en afhankelijk van het vraagstuk kunnen ook andere onderzoeksmethoden worden ingezet.